

**ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ
ВЪВ ВЪЗСТАНОВИТЕЛНОТО
ПРАВОСЪДИЕ ПРИ
СЛУЧАИТЕ НА АНТИ-ЛГБТ
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА**

БЛАГОДАРНОСТИ

Редактор на съдържанието: Малини Лаксминараян, Европейски форум за възстановително правосъдие
Графичен дизайн: Мариан Копиетерс, Çavaria

Издател: Консорциум на проекта Let'sGoByTalking

2021 г

Тази публикация е изготвена в рамките на проекта Let'sGoByTalking: съфинансиран от програма "Правосъдие" на Европейския съюз (2014-2020 г.).

Съдържанието на тази публикация отразява единствено възгледите на авторите и е тяхна изключителна отговорност. Европейската комисия не поема никаква отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

СЪДЪРЖАНИЕ

- A** Резюме
- B** Въведение във възстановителното правосъдие и престъпленията от омраза
- C** История на жертвата: идентифициране на необходимостта от възстановително правосъдие
- D** Обещаващи стратегии: Белгия
- E** Обещаващи стратегии: България
- F** Обещаващи стратегии: Италия
- G** Обещаващи стратегии: Нидерландия
- H** Обещаващи стратегии: Полша
- I** Обещаващи стратегии: Испания
- J** Обнадеждаващи стратегии от страна, която не участва в проекта (Обединеното кралство)
- K** Стратегии за насърчаване на работата в мрежа и сътрудничеството
- L** Често задавани въпроси
- M** Заключение

A

В разрастващата се област на възстановителното правосъдие вече има проучвания за потенциала от прилагането му при почувствителни престъпления, например при лица, пострадали от сексуално насилие, или в случаите, в които жертвата е непълнолетна. Специфичният контекст на тези престъпления оказва влияние върху опита на жертвата и извършителя при участието им в процедурите на възстановително правосъдие и затова тези особености трябва да бъдат внимателно разгледани. Жертвите на престъпления от омраза представляват друга особено уязвима група, защото бива извършено посегателство върху тяхната идентичност, а в много случаи и поради продължаващата дискриминация и злоупотреба, с които са се сблъскали през годините. Едновременно с това, да се разберат причините, поради които извършителите извършват тези форми на насилие и дискриминация, е от решаващо значение за по-доброто разбиране на ролята, която възстановителното правосъдие може да има.

Накратко, възстановителното правосъдие може да се определи като *«всеки процес, който дава възможност на жертвите на престъпления, както и на извършителите, ако те доброволно са дали съгласието си, да участват активно в решаването на въпросите, произтичащи от престъплението, с помощта на обучена и безпристрастна трета страна»* (Директива на ЕС за правата на жертвите, Директива 2012/29/ЕС). Възстановителното правосъдие представлява отговор на престъпно поведение, не само защото е в нарушение на закона, но и е насочено към компенсирание на вредата, причинена на жертвата. Основните ценности на възстановителното правосъдие включват фасилитиране на диалог, възстановяване на вредите, активно участие, чувство за справедливост, истина, отговорност и зачитане на човешкото достойнство (Chapman & Törzs, 2018). За жертвите на

(анти-ЛГБТ) престъпления от омраза подобна платформа предоставя възможност да се включат в диалог, за да разберат каква роля е изиграла тяхната идентичност, да възстановят баланса и да си върнат самоувереността и контрола, които е възможно да са загубили в резултат на престъпното деяние.

Целта на тази брошура е да обобщи обещаващите стратегии и да предостави информация, която да отговори на често срещани въпроси. Брошурата също цели да повиши осведомеността на създателите на политики и ключовите заинтересовани страни, като представи примери и доказателства от различни държави за това как може да се прилага възстановителното правосъдие в случаи на престъпления от омраза срещу ЛГБТ. Едно от основните заключения от проекта Let'sGoByTalking е необходимостта от по-нататъшно сътрудничество между организациите на гражданското общество, специалистите по възстановително правосъдие и професионалистите в областта на наказателното правосъдие, както за повишаване достъпът до тези процедури за жертвите на престъпления от омраза, така и за гарантиране на подход, отговарящ на нуждите на хората, които са претърпели вреда заради идентичността си. По тази причина целевата група на настоящата брошура е широка, включително и поради факта, че тя предоставя първи поглед върху прилагането на възстановителното правосъдие в случаи на престъпления от омраза, насочени срещу ЛГБТ - област, която все още не е достатъчно развита и изисква допълнително внимание.

В следващите страници представяме примери от шестте държави, участващи в проекта Let'sGoByTalking, с различен прогрес в областта на престъпленията от омраза (Белгия, България, Италия, Нидерландия, Полша и Испания). Тези примери отразяват настоящото положение и предлагат първи поглед върху това, което се случва в национален мащаб, както и възможният потенциал за развитие. Макар че практиките и програмите се различават, могат да се направят няколко паралела, в допълнение към идентифицирането на областите, в които все още е необходимо подобрене. Докато четете тази публикация, ви приканваме да разсъждавате заедно с нас, тъй като усилията, положени за обединяване на специалистите по възстановително правосъдие и експертите по ЛГБТ темата, тепърва ще биват развивани и имат нужда от критична мисъл и обратна връзка.

ВЪВЕДЕНИЕ ВЪВ ВЪЗСТАНОВИТЕЛНОТО ПРАВОСЪДИЕ И ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ОМРАЗА

D

Възстановителното правосъдие, както като дисциплина, така и в практиката, бележи значителен ръст през последните 30 години. Подобрява се разбирането за това как тази форма на разрешаване на конфликти може да се прилага и в най-предизвикателните контексти, включително при тежки престъпления като сексуално насилие и убийства. И в двата случая специфичният контекст изисква по-задълбочено разбиране на сложността и характеристиките на тези видове престъпления. Същото важи и за случаите на престъпления от омраза, при които последиците са по-тежки за жертвите, тъй като насилието или тормоза са свързани с тяхната идентичност. Въпреки че възстановителното правосъдие може да предложи нов инструмент или подход за справяне с тези престъпления, преди да се приложи в тези случаи, е важно да се разбере как най-добре да се подходи към жертвите и извършителите на престъпления от омраза (включително мотивите на извършителя). Освен това, от решаващо значение е комплексното разбиране на вредата, която е претърпяна и причинена, в допълнение към първопричината за такова поведение, както и въздействието на този вид престъпления върху обществото като цяло. В настоящия момент, изучаването на съществуващите практики е изключително ценно, тъй като възстановителното правосъдие се прилага при този вид престъпления от сравнително скоро.

Програмите за възстановително правосъдие съдържат следните елементи: диалог, в който се набляга на приобщаването на жертвата; стремеж към възстановяване; приоритизиране на вредата, нанесена на жертвата; поемане на отговорност от извършителя; и диалог, подпомаган от безпристрастен медиатор или посредник.

За да можем да очертаем и други полезни практики, включихме и програми с възстановителна насоченост, които включват инициативи с по-далечни цели, като например програми за повишаване на осведомеността на изтърпяващите наказания затворници относно преживяванията на жертвите, подкрепа за жертвите, даваща им възможност да изкажат мнението си, образователни програми за извършителите на престъпления, за да разберат повече за вредите, които са причинили, или други програми, насочени към извършителите на престъпления, които наблягат на поемането на отговорност и рехабилитацията.

Какви детайли трябва да се вземат предвид при прилагането на тези програми и потенциалните ползи за жертвите и извършителите на престъпления от омраза? До каква степен е достатъчно да се възприеме подход, ориентиран към жертвата, при прилагането на възстановителното правосъдие и до каква степен трябва да се отчита сложността на вредите, нанесени заради идентичността? За жертвите въздействието вероятно ще бъде дълбоко, тъй като тяхната идентичност и личност са били обект на посегателство. Насилието, злоупотребата или заплахата от злоупотреба, изострени от това, че е засегната идентичността, вероятно ще доведат до засилено чувство на безпомощност и несигурност. Не могат да бъдат пренебрегнати явления като интернализирана хомофобия или предразсъдъци, както и въздействието на продължаващата дискриминация. Усещането на жертвата за себе си и за мястото ѝ в обществото е поставено под въпрос и изисква подход, който да се справи с тези последици. За извършителя на престъплението, който често прави опити да неутрализира отговорността си, сблъсъкът с действията му дава възможност за изграждане на съпричастност.

Въпреки това, в повечето случаи липсват програми за възстановително правосъдие, насочени конкретно към жертвите на престъпления от омраза. В същото време един наистина фокусиран върху жертвите подход вероятно ще гарантира, че специфичните нужди на пострадалите поради идентичността си, ще бъдат постигнати. Следователно въпросът е как да се гарантира, че процесът взема предвид това и напълно отговаря на реалността и нуждите на жертвите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза.

ИСТОРИЯ НА ЖЕРТВАТА¹: ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ

С

Марк* претърпява физическо посегателство срещу личността му, вследствие на което се нуждае от медицинска помощ и дългосрочна психологическа подкрепа заради психическите травми. Освен полицията, Марк не е знаел за нито една организация или институция, която да предлага подкрепа на жертви на престъпления от омраза срещу ЛГБТ. Според него липсата на достъп до подкрепа се дължи на страха, че няма да бъде взет на сериозно от организациите, подкрепящи жертвите на престъпления.

Както и при много други жертви на престъпления от омраза, възстановителното правосъдие не е било предложено на Марк като потенциална възможност. Когато го питат дали е щял да участва в такъв процес, ако му е бил предложен, той казва - „Бих приел [предложението], защото смятам, че е важно да мога да разкажа историята си и да изразя болката си. Извършителят трябва да разбере какво ми е причинил и до каква степен това е повлияло на живота ми.“

Що се отнася до насърчаването на възстановителното правосъдие, Марк посочва, че е изключително важно това да се прави за доброто на жертвите. Когато коментира системата на наказателното правосъдие, той смята, че на теория тя трябва да показва, че е извършено престъпление с мотив омраза; с други думи, съдилищата

¹ Горепосочената история на жертвата е извадка от интервюта с жертви, проведени по време на проекта Let'sGoByTalking. Прилагането на възстановителното правосъдие към престъпленията от омраза трябва да се разглежда и по отношение на извършителя, въпреки че това не беше във фокуса на проекта. За извършителя възможността да разбере конкретните вреди, причинени от посегателството върху личността на дадено лице, може да има положителен ефект върху него, а в по-успешните случаи дори да доведе до промяна на поведението му, което е по-малко пристрастно и дискриминационно. За пълното разбиране на този процес обаче са необходими повече изследвания и разглеждане на обещаващи стратегии, свързани конкретно с извършителя.

трябва да признаят, че някой е бил нападен заради своята реална или предполагаема ЛГБТ идентичност, но често това не се случва.

Според Марк, започването на разговор с извършителя може да доведе до по-добро разбиране на мотивите за извършване на престъплението. Влизайки в такъв диалог, извършителят може да промени гледната си точка. В същото време обаче Марк се притеснява, че извършителят няма да покаже признаци на разкаяние, а само ще му причини още повече болка.

Марк би искал да види, че професионалистите осигуряват подходящо отношение към жертвите, което изисква те да имат уменията да изслушват фактите, и да вникват във вредата и страданието на жертвата, и да отсъждат по правилен начин, така че всеки резултат да се фокусира и върху причинената на жертвата вреда, а не само върху наказанието на извършителя. Според Марк жертвата винаги трябва да заема централно място в правосъдието. Жертвата трябва да продължи живота си, въпреки последиците от престъплението. Марк смята, че наказанието на извършителя е с по-малък приоритет от помощта за жертвата.

Това е личната история на Марк, но тя наподобява историята на много други жертви на престъпления от омраза срещу ЛГБТ, които се интересуват от участие в такава процедура, но не са запознати със възможностите. Уникалният опит на жертвите на престъпления от омраза не може да бъде пренебрегнат - както беше установено в по-широкото изследване на Let'sGoByTalking, жертвите не винаги са убедени, че ВП ще предотврати повторението на такова престъпление. Също така, Марк е имал контакт с местна неправителствена организация, която е можела да го насочи към услуга за медиация, което само по себе си демонстрира потенциала за увеличаване на достъпа до възстановително правосъдие, когато се насърчава и сътрудничеството между организациите и заинтересованите страни.

****Името е променено за целите на анонимността***

ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ: БЕЛГИЯ

D

В Белгия съществуват програми за възстановително правосъдие, но те не съдържат конкретни насоки за справяне с (анти-ЛГБТ) престъпления от омраза. Въпреки че съществуват много възстановителни процеси, като например полицейска медиация, възпитателни санкции, имащи за цел промяна на нагласите на нарушителите и насърчаване на рехабилитацията им, конференции за непълнолетни (**Hergo**) и медиация по взаимно съгласие, тук се фокусираме върху два процеса, които могат да обединят както възстановителното правосъдие, така и ЛГБТ или въпроси, свързани с дискриминация.

Mediante (Валония) и **Moderator (Фландрия)** са двете организации за възстановително правосъдие в Белгия, натоварени с организирането на медиация за компенсирание на претърпените вреди. Медиацията за обезщетяване може да бъде поискана от всеки, включително от жертвата или извършителя, въпреки че най-често прокурорът преценява и изпраща преписките до съответните служби за медиация. Медиацията е независима от наказателното производство, въпреки че протича успоредно с него или като следваща стъпка. В резултат на закон от 2005 г. медиацията се счита подходяща на всеки етап от съдебния процес, включително на след постановяване на присъдата. Въпреки че законът определя критериите, от които се ръководи процесът на медиация, като активно участие и комуникация, той не предвижда строга процедура при медиацията. По-скоро страните трябва да определят как тя ще се проведе, за да отрази напълно техните нужди. При тези процедури се поставя акцент върху диалога, а не върху уреждането на спора. Въпреки че съдиите не са задължени да вземат предвид резултата от медиацията, те могат да го направят.

Медиацията за обезщетение подчертава значението на приобщаването на жертвите и централното място на нуждите на жертвите, което е от решаващо значение при реагирането на престъпления от омраза. Вместо да очертава какво може да означава възстановителното правосъдие за жертвите, то дава възможност

на жертвите да посочат как могат да извлекат най-голяма полза, например по отношение на преодоляването на щетите, нанесени на тяхната идентичност. Единствено чрез възприемането на такъв ориентиран към жертвите подход, жертвите на (анти-ЛГБТ) престъпления от омраза ще могат да участват в диалог, в който се разглежда уникалният характер на претърпените от тях вреди, и услугата ще може да бъде адаптирана към различните лични нужди, които жертвите може да имат.

Unia е независима публична институция, която се бори с дискриминацията и расизма. В циркулярното писмо COL13 от 2013 г. относно дискриминацията и престъпленията от омраза, издадено от министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи и Колегията на главните прокурори, се урежда и сътрудничеството между Unia, полицията, прокуратурата и Института за равенство между половете. Прокуратурата трябва да разглежда възстановителната медиация като възможност при случаи на дискриминация, престъпления от омраза или реч на омразата. Съдията също може да наложи алтернативни санкции. Организации като Unia могат доброволно да участват в програми, насочени към правонарушителите. Unia е експериментирала с тези възстановителни процеси, за да разбере по-добре до каква степен може да се приложи процес като медиацията. В този случай Unia функционира като участник в медиацията с цел постигане на конструктивно, извънсъдебно споразумение. По отношение на алтернативните мерки, а не непременно на възстановителното правосъдие, както беше определено по-рано, Unia има за цел да помогне както на жертвата, така и на извършителя, като се съсредоточи върху образованието/ педагогическото обучение. Такъв резултат признава необходимостта от обмен на информация във връзка с произхода, значението и последиците от престъпленията от омраза и речта на омразата.

ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ: БЪЛГАРИЯ

Е

В България не съществуват програми за възстановително правосъдие, насочени към анти-ЛГБТ престъпления от омраза или към престъпления от омраза като цяло. През последните 20 години много организации на гражданското общество са разработвали успешни програми, които прилагат възстановителни практики в различни области (напр. затвори, образование, семейство), но много от тях са били на проектна база и вече не са активни. Понастоящем обаче съществува процъфтяваща възстановителна общност от професионалисти, която създава начини за прилагане на възстановително правосъдие, както и настоява за законодателни промени в тази област. Престъпленията от омраза, насочени срещу реалната или предполагаема сексуална ориентация или полова идентичност на жертвата, не се класифицират като такива, и не се преследват като престъпления от омраза, поради което статистиката и информацията за такива случаи, както и достъпа до жертвите и извършителите е ограничен. В същото време обаче е важно да се отбележи, че много организации изразяват готовност за бъдещо сътрудничество с ЛГБТ общността за решаване на различни въпроси, свързани с ЛГБТ, включително анти-ЛГБТ престъпления от омраза. Тук споделяме практиката на Фонда за превенция на престъпността (ИГА).

ИГА е неправителствена организация със седалище в Пазарджик, която работи активно с лишени от свобода и бивши затворници, като е единственият подобен център за правонарушители и бивши затворници в страната. Холистичният подход на организацията използва програми за когнитивно-поведенческа терапия, които са структурирани в сесии на различни теми, съчетаващи развитието на социални умения, умения за общуване и емоционални умения. При непълнолетните в конфликт със закона се поставя акцент върху развиването на емпатия. За да се справи с рецидивизма, организацията, наред с другото, предлага възстановителни подходи.

ИГА изпълнява програми за пряка медиация между жертви и извършители, въпреки че броят на тези случаи е ограничен, тъй като

често едната или и двете страни не желаят да участват. Специалистите оценяват случая, за да решат дали пряката медиация е най-добрият подход и дали има вероятност да доведе до положителен резултат. Има обаче случаи, в които и двете страни искат да участват, но специалистът взема решение да не провежда медиация. Неотдавна ИГА въведе и семейни групови конференции като метод за рехабилитация и реинтеграция на бивши затворници обратно в обществото и в техните семейства.

Опитът на ИГА-Пазаджик в работата със семействата на извършителите може да даде представа за работата със семействата на извършителите на престъпления от омраза и това как може да се помогне да се изправят срещу предразсъдъците, които стоят зад престъплението от омраза, и да реинтегрират членовете на семейството си обратно в общността. При планирането на процеса, ИГА искат първо съгласието на извършителя на престъплението за участие и ако той се съгласи, се обръщат и към жертвата. Извършителите трябва да признаят и да осъзнаят, че са виновни, преди да започне процесът на медиация. Оценката се извършва от психолог, тъй като медиацията се възприема като психологически процес. Психологът преценява дали жертвата и извършителят имат адекватни когнитивни способности, както и емоционална зрялост. Процесът има за цел да насърчи разкаянието и съжалението у извършителя, основавайки се на емпатия. Тази съпричастност се събужда, като се съберат заедно извършителят и лицето, което е пострадало от деянието, лице, което може да е техен роднина или по някакъв друг начин да е в близки отношения. Изграждането на съпричастност може да бъде от ключово значение и за преодоляване на скритите предразсъдъци.

ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ: ИТАЛИЯ

F

Липсата на нормативна рамка за престъпленията от омраза, насочени срещу реалната или предполагаема сексуална ориентация или полова идентичност на жертвата, затруднява идентифицирането на конкретни случаи, в които възстановителното правосъдие е било приложено към престъпление, мотивирано от хомо- или трансфобска омраза. Въпреки че няма програми, които да работят специално по отношение на (анти-ЛГБТ) престъпленията от омраза, съществуват обещаващи стратегии, които се характеризират с подход, ориентиран към жертвата и основан на диалог, целящ да предложи услуги на жертвите, с протокол, който може да бъде прехвърлен и приложен към престъпленията от омраза. Поради широкия спектър от услуги на местно равнище, тук са представени няколко от най-подходящите примери.

COntatto е проект, който работи в социален контекст, където е възможно да се решават конфликти чрез изслушване и диалог, и чрез насърчаване на културната промяна. COntatto се определя като проект за благосъстояние на общността и създава възстановителни пътища в общностите, в които работи. Проектът повишава осведомеността за възстановителното правосъдие, неговите методологии и ползи, за да насърчи нова перспектива за правосъдието и санкциите. Въпреки че програмата COntatto не е насочена конкретно към жертви на престъпления от омраза, общностният компонент е особено подходящ, тъй като може да доведе до ново усещане за приобщаване и сигурност.

Centro per la Giustizia Riparative e per la Mediazione в град Милано има дългогодишна традиция във възстановителните подходи, насочени към насърчаване на възстановяването и помирението, както и към укрепване на чувството за сигурност. Центърът се стреми да отговори както на нуждите на жертвите, така и на последиците за общността, в която е извършено престъплението, като предлага подход, ориентиран към жертвите. Основната цел е възстановителното правосъдие. Въпреки че престъпленията от омраза не техен основен фокус, престъпления, мотивирани от предразсъдъци към ЛГБТ лица, са били разглеждани чрез медиация. Осъществимостта на всеки случай

работи на базата на индивидуална оценка, като предлага потенциал за справяне със случаи, основани на идентичността.

Centro Italiano per la Promozione della Mediazione е неправителствена организация, създадена през 1995 г. от група криминолози, социолози, психолози, съдии и социални работници, и представлява един от първите италиански опити за обучение и прилагане на медиация. Центърът има за цел да насърчи разрешаването на конфликти посредством диалог, чрез медиация между страните, като набляга на междуведомственото сътрудничество и повишаването на осведомеността.

Caritas Italiana е организация, основана през 1971 г., чиято цел е да насърчава ценностите на благотворителността, човешкото достойнство и развитието, както и социалната справедливост и мира. През последните десетилетия Caritas отделя внимание на темата за възстановителното правосъдие. Възможно е да има специфични характеристики, които биха могли да дадат по-добър поглед върху медиацията при престъпленията от омраза, например чрез фокуса им върху аспектите на идентичностите, като използват разказа като инструмент за създаване и разпознаване на общи ценности.

Aleteia, създадена във Флоренция през 2010 г., има за цел да подобри взаимоотношенията в общностите и да отговори на нуждите на общностните групи. Aleteia управлява Centro Interdisciplinare di Giustizia Riparativa Minorile, който прилага възстановително правосъдие в системата за правосъдието за непълнолетни. От 2016 г., заедно с Arab, Aleteia управлява проекта MeF - нов публично съфинансиран проект, посветен на възстановителни и образователни дейности.

ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ: НИДЕРЛАНДИЯ

С

През последните години Министерството на сигурността и правосъдието, различните заинтересовани страни в областта на наказателното правосъдие (Съветът на съдебната власт, прокуратурата, полицията), организациите за подкрепа на жертвите и за възстановително правосъдие изразиха подкрепата си за въвеждането на медиацията в наказателното правосъдие. През 2016 г. Съветът по наказателно правосъдие и закрила на детето посъветва министъра да включи по-подробно принципите на възстановителното правосъдие в законодателството и политиките. За съжаление обаче, няма сътрудничество между експертите по възстановително правосъдие и групите за защита на ЛГБТ правата. В Нидерландия програмите и инициативите в областта на възстановителното правосъдие не разполагат със специфичен експертен опит при справянето с нуждите на жертвите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза. В Нидерландия съществуват две форми на медиация между жертва и извършител: Едната се предлага от съда по време на наказателното производство (Mediation in Court), а другата - от неправителствена организация (Perspectief Herstelbemiddeling) извън наказателното производство. И двете услуги са безплатни и се предоставят от обучени медиатори.

При съдебната медиация, медиаторите са независими професионалисти, работещи за бюро по медиация, което е част от съда. Този вид медиация е възможна при всички видове престъпления, но се предлага само по време на наказателния процес, когато това се предложи от полицията, прокуратурата или съда. И жертвата, и извършителят трябва да се съгласят на медиация, а извършителят трябва да признае последиците от деянието си и да поеме отговорност. Жертвите и извършителите, както и техните адвокати също могат да поискат медиация. Около половината от делата са за престъпления, свързани с насилие. По време на процеса жертвата има възможност да разкаже на извършителя за физическото, емоционалното и финансовото въздействие на престъплението; да получи отговори на въпроси относно престъплението и извършителя;

и да участва пряко в разработването на план за възстановяване на вредите, които извършителят трябва да възстанови. Медиацията може да доведе до писмено споразумение между жертвата и извършителя за официално признаване на вината, извинения или бъдещо поведение, както и за обезщетение или компенсация в случай на материални и нематериални щети. Двете страни могат да решат (макар и да не е необходимо) да изпратят споразумението до съда. Съдията може да вземе предвид това споразумение при вземането на решение за присъдата.

Възможността за медиация извън наказателното производство (от *Perspectief Herstelbemiddeling*) предвижда медиация между жертвата и извършителя, без да има възможност да се повлияе на резултата от наказателното производство. Процедурата може да се прилага за всички видове дела, като може да се приложи и когато става въпрос за детска престъпност, или ако жертвите са деца. Нарушителите и жертвите могат да инициират медиацията по своя инициатива или чрез съответните органи (основните са Пробационната служба, Службата за последващи грижи и Службата за подкрепа на жертвите). Участието е доброволно както за жертвата, така и за извършителя. Процесите на медиация извън наказателното производство не са ограничени във времето. Те могат да се провеждат преди или след съдебния процес и до 10 или повече години след датата на присъдата. Въпреки че организацията има малък опит с жертви на анти-ЛГБТ престъпления от омраза (тъй като тези случаи рядко са доведени до тяхното внимание и услуги по тези случаи рядко се изискват), организацията има голям интерес да бъде информирана и обучена за работа с анти-ЛГБТ престъпления от омраза. Като се има предвид сериозното и дълготрайно въздействие върху жертвата, както и фактът, че престъпленията от омраза често не се разглеждат по подходящ начин в съдебната система, се очаква възстановителният подход да подпомогне изцелението на жертвата, дори ако престъплението е извършено отдавна.

ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ: ПОЛША

Н

Нуждите на жертвите в полските наказателни производства не се задоволяват адекватно. Информираността на жертвите и практикуващите юристи за правата на жертвите е недостатъчна. Ситуацията се усложнява допълнително в случаите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза, тъй като те не са признати в полското наказателно право и всички актове, насоки и политики не третираат тези случаи като престъпления от омраза.

Има обаче примери, които са постигнали напредък по отношение на възстановителното правосъдие и престъпленията от омраза, какъвто е случаят във Вроцлав. В стремежа си да стане партньор в рамките на работната група за възстановително правосъдие на Европейския форум за възстановително правосъдие, кметът на Вроцлав създава екип за възстановително правосъдие.

Центъра за възстановително правосъдие във Вроцлав (WCRJ) е част от Интеграционния център във Вроцлав (WIC) с програмата си «Работа за местната общност». WIC предоставя помощ на хора, изложени на риск от социално изключване, с цел социална и професионална интеграция. WCRJ организира общественополезен труд, който да бъде полаган от правонарушителите. Правонарушителите могат да бъдат включени в дейности за реинтеграция с подкрепата на психолог и професионален консултант. Те биват насочвани и към специализирани институции за разрешаване на проблемите, довели до престъпното им поведение. Услугите на WCRJ са насочени към лица, осъдени за реч на омразата или за престъпления от омраза. Местната общност също е целева група, която съобщава за вандализъм, увреждане на имущество и реч на омразата на публично място. Общественополезният труд, използван за наказание и превъзпитание, прилагани от WCRJ, включва премахване на символи и надписи на омразата от общественото пространство. WCRJ не посредничи между жертвата и извършителя на престъплението, въпреки че насочва случаите към други организации, които могат да осъществяват медиация. WCRJ неофициално си сътрудничи със Сдружението «Култура на равенството», основната

ЛГБТ неправителствена организацията във Вроцлав.

Програмата «Управление на конфликти и партньорска медиация» (СМРМ) е създадена от Фондация «Дом на мира» (НРФ), неправителствена организация със седалище във Вроцлав, която понастоящем работи в три области: Местно развитие за съживяване на квартала, медиация между връстници и трансформиране на конфликти. СМРМ е ориентирана към възстановяване, като включва комплексна образователна дейност, насочена към училища и други образователни институции с цел положителна промяна на отношенията в общността; обучение в мирно разрешаване на конфликти между връстници и предотвратяване на насилието между връстници. По този начин, те се учат да развиват емпатия, да анализират конфликтни ситуации и да намират заедно решения на трудни ситуации. Програмата не е насочена конкретно към речта на омразата и други форми на дискриминация, но може да се прилага към всички видове конфликти между връстници, които не са сериозни престъпления. Към СМРМ може да се обърне всеки при конфликти между връстници, свързани със сексуалната ориентация, половата идентичност и изразяванена пола, половите характеристики и различните форми на сексуален тормоз. НРФ не работи с жертви на анти-ЛГБТ престъпления от омраза, но си сътрудничи със Сдружение «Култура на равенството» и ги подкрепя с професионалните си знания. В по-широката рамка на обучението по антидискриминация, граждански права и права на човека (вкл. СМРМ), НРФ засяга и въпроси, свързани с ЛГБТ общността.

ОБЕЩАВАЩИ СТРАТЕГИИ: ИСПАНИЯ

Въпреки липсата на конкретно законодателство, което ясно да очертава прилагането на възстановителното правосъдие в Испания, в страната са разработени важни възстановителни инициативи и програми. Медиацията с непълнолетни и възстановителното правосъдие, се използват широко в системата на наказателното правосъдие, възприемайки подход, ориентиран към жертвите, което ги прави подходящи и за жертвите на престъпления от омраза. По-конкретно е важно да се спомене Програмата за многообразие. Някои регионални правителства също имат свои собствени програми за възстановително правосъдие, като например правителството на Каталуня, което предлага такива услуги на всеки етап от наказателното производство. Въпреки че тези служби нямат специфични протоколи или програми за престъпления от омраза, те се основават на индивидуални интервенции, които могат да бъдат приложени към (анти-ЛГБТ) престъпления от омраза.

Основната цел на програмата за възстановително правосъдие на каталунското правителство, управлявана от Дирекция за обезщетение и подкрепа на жертвите (Министерство на правосъдието), е да се работи едновременно с извършителя и жертвата, както и с други лица, които са засегнати, за да се поправят причинените вреди и да се постигне справедливо и балансирано решение. Най-често възстановителното правосъдие се изисква от съдебните органи и в много по-малка степен от самите страни. Резултатите могат да включват възстановяване на отношенията между страните, извинения и признание от страна на извършителя и изпълнение на услуга, която е била договорена по време на срещата. Когато жертвата не желае да контактува с извършителя на престъплението, в рамките на тази програма има възможност за провеждане на интервю с жертвата. По време на това възстановително интервю, провеждано от професионални медиатори, жертвите имат възможност да разговарят за конфликта и за нуждите си като жертви, с цел да се даде постигне преодоляване на настъпилата вреда и последствията

от нея. Интервюто се провежда под формата на пространство за активно слушане, така че жертвите да могат да обяснят какво им се е случило, как са се чувствали, от какво се нуждаят и какво очакват от правосъдието. Много малко престъпления от омраза - поне тези, които са класифицирани като такива – биват пренасочени към тази програма.

Що се отнася до програмите, които работят с правонарушители, Програмата за многообразие (Programa Diversidad) е доброволна за лицата, които са в затвора, и задължителна за тези, които са осъдени на алтернативни наказания и мерки за престъпления, свързани с омраза, враждебност, дискриминация или насилие. Инициативата е пионерска психообразователна програма, състояща се от около 50 сесии - първо индивидуални, а след това групови - за борба с ксенофобията, хомофобията и други престъпления от омраза. Програмата съществува в седем испански затвора и има за цел да намали процента на рецидивизъм чрез насърчаване на превъзпитанието и реинтеграцията. Първата фаза е фаза на оценка, последвана от втората фаза, посветена на терапевтичния процес. През това време се разглеждат теми като нетолерантност, ниско самочувствие и предразсъдъци. Третата фаза включва оценка на процеса, а в последната фаза възстановителното правосъдие може да изиграе роля чрез среща между жертвата и извършителя.

Програма «Разнообразие» е насочена към лица, осъдени за извършване на престъпление от омраза, съгласно член 510 от Наказателния кодекс, както и към лица, осъдени за други престъпления, но наказани с утежняващи обстоятелства за престъпление от омраза, а именно поради расистки, антисемитски или други дискриминационни причини (сред които са включени сексуалната ориентация или идентичност). Въпреки че извършителите на престъпления от омраза са основната целева група, няма данни за конкретни интервенции по отношение на анти-ЛГБТ престъпления от омраза. Още при разработването на програмата «Разнообразие», специално внимание беше отделено на жертвите на престъпления от омраза. Според Министерството на вътрешните работи по време на разработването на тази програма различни групи жертви на престъпления от омраза и организации са допринесли със своя опит и мнения, коментирайки причинените вреди и последващите лични и социални последици.

ОБНАДЕЖДАВАЩИ СТРАТЕГИИ ОТ СТРАНА, КОЯТО НЕ УЧАСТВА В ПРОЕКТА (ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО)

Проект «Престъпления от омраза» в Центъра за медиация в Саутуърк, Обединеното кралство

Проектът «Престъпления от омраза» е създаден с цел да се занимава предимно с докладвани конфликти в местните общности, в които роля играят омразата или предразсъдъците. Могат да се използват както непреки, така и преки форми на медиация в общността. Случаите може да бъдат пренасочени от различни организации и институции, включително полицията, жилищните асоциации, звената за борба с противообществените прояви и самите засегнати страни. Много често случаите, които пристигат в центъра за медиация, са ескалирали в продължение на дълъг период от време. Инициативата има няколко цели: (1) проучване на въздействието, което междуличностните конфликти оказват върху участниците в тях, чрез приобщаващ диалог; (2) по-добро разбиране на ролята на предразсъдъците в конфликта; и (3) постигане на съгласие за задоволителни решения. Често се стига до писмени споразумения, в които се посочва какво трябва да изпълни всяка от страните след медиацията (често обещание да спре да използва реч на омразата).

Процесът започва с отделни срещи с всяка от страните, в които се провежда първоначален разговор за медиацията и нейното значение. Често медиаторите след това провеждат второ обаждане или среща преди провеждането на медиацията. Подобна подготвителна фаза позволява на страните да разговарят за своите очаквания и готовност, като вземат предвид потенциалните ползи и рискове. На този етап медиаторът информира страните, че целта е по-скоро разрешаване, отколкото обсъждане на конфликта.

Въпреки че проектът «Престъпления от омраза» има ясна възстановителна насоченост, той не може да се счита за пълноценно възстановително правосъдие, по-специално поради неуспеха му да насърчи поемането на отговорност от извършителя. Това се дължи на подхода да не се поставят етикети на страните, който също има

своите предимства. В резултат на това обаче нарушителят може да не поеме отговорност за предполагаемото нарушение преди срещата. Подобен подход води и до по-малък шанс нарушителят да предприеме стъпки за обезщетяване на потърпевшата страна. При престъпленията от омраза, обаче, дефинирането на страните като „заинтересовани страни“, може да отговори по-добре на въпросите, свързани с многопластови спорове, при които извършителят може да е бил и жертва, и обратно. Подобна възможност винаги трябва да се проверява, когато се подготвят страните за процесите на възстановително правосъдие.

Въпреки този недостатък по отношение на признаването на вината и поемането на отговорност от страна на извършителя, възстановителното правосъдие и възстановителните подходи могат да бъдат описани по-скоро като подпомагащ фактор при поправяне на вредите, отколкото да се разчита на тях за пълно възстановяване на щетите. Въпреки това, тази практика показва положителни резултати при престъпления, свързани с омразата. Изследване установи ясни доказателства за намаляване на страха и тревожността в резултат на участието в проекта². Освен това възможността за изразяване помага на извършителите да видят въздействието на предразсъдъците върху жертвата. Откритият диалог също така позволява на медиатора да повдигне въпроса относно идентичността и как тя играе роля в по-големия конфликт. Нуждата да се чуе, че извършителят ще се въздържа от бъдещи престъпления, е особено важна в случаите на престъпления от омраза и са необходими осезаеми доказателства, за да могат жертвите да престанат да се чувстват застрашени. И накрая, ролята на медиатора също може да има положително въздействие върху жертвата. До началото на процеса на медиация много жертви са се сблъскали с властите и други лица, които не са приемали сериозно техните преживявания. Съществуват доказателства, че проектът за престъпления от омраза е помогнал на жертвите да се почувстват признати и да не бъдат повече маргинализирани, което също е спомогнало за тяхното възстановяване.

Полиция Брайтън и Хоув: Restore DiverCity, Обединеното кралство

От 2015 г. насам Брайтън и Хоув се ангажира да бъде град с фокус върху превенцията и възстановителното правосъдие, прилагайки Партньорство за обществена безопасност, съставено от местни власти, полиция, доставчици на жилища, специалисти в сферата на психичното здраве и социалните грижи и др. Партньорството е резултат от провежданите успешни срещи между жертви и извършители, както и от желанието да се съсредоточи върху

работата по ранна интервенция и превенция извън рамките на наказателното правосъдие. Принципите, които ръководят дейностите в Брайтън и Хоув, са възстановително правосъдие, доброволност, неутралност, достъпност, безопасност и уважение. Управлението на града информира с декларация че на всички лица и общности, които са претърпели вреди от престъпление или конфликт, ще бъде предложена възможност да се включат във възстановителни услуги, за да поправят причинените вреди.

Въпреки че целевата аудитория се простира отвъд тези, които са пострадали от престъпления от омраза, на жертвите на тази форма на конфликт също се обръща внимание чрез инициативата. Създаденият екип за обществена безопасност провежда както преки, така и много непреки интервенции. В резултат на това стана ясно, че възстановителните кръгове могат да окажат голямо въздействие върху тези, които са пострадали от инциденти и престъпления от омраза. Екипът също така подпомага срещите по косвен път, когато жертвата не желае да общува пряко с извършителя или когато извършителят не можеше да бъде идентифициран. Фасилитаторите са избирани въз основа на опита си в работа с престъпления от омраза, тъй като тези престъпления попадат в обсега на техните медиаторски задължения.

Като част от проекта за възстановително правосъдие Restore DiverCity се дава възможност на извършителите на престъпления да разговарят директно с жертвите, за да разберат напълно последиците от действията си и, когато е възможно, да възстановят щетите. В един от документираните случаи тийнейджър, който е бил нападен от петима агресори, които са го нарекли с хомофобски термини, решава да приложи възстановителен подход. Вместо да подаде сигнал в полицията, той е написал специално писмо, което било прочетено от координатор по възстановително правосъдие пред извършителите и техните родители. Тази схема позволява на жертвите да разговарят с извършителите чрез WhatsApp или да бъдат прочетени изявления от тяхно име. Инициативата признава, че макар наказателното преследване да е възможно, възстановителното решение насърчава преодоляването на предразсъдъците и заученото поведение и позволява да се обясни какво означава да бъде нападната личността ти. Програмата дава приоритет преди всичко на нуждите на жертвата и общността при разрешаването на конфликта и впоследствие им позволява да изпратят послание, че подобно поведение няма да бъде толерирано.

СТРАТЕГИИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТАТА В МРЕЖА И СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

К

Сътрудничеството е от основно значение за повишаването на достъпа на жертвите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза до възстановително правосъдие, като в перспектива, сътрудническите си страни трябва да се стремят да се борят с предразсъдъците, за да се гарантира, че няма да се стигне до вторична виктимизация и изразяване на несъзнателни предразсъдъци.

Могат да бъдат създадени правни механизми за насърчаване на сътрудничеството. Например, както бе отбелязано по-рано, в Белгия циркулярно писмо (Col13/2013), което разглежда възстановителното правосъдие в рамките на разследването и наказателното преследване в случаи на престъпления от омраза, предоставя насоки за полицията и прокуратурата при работа със случаи на престъпления от омраза и дискриминация, като се споменава използването на възстановителна медиация като първа реакция. На полицията и прокурорите се предоставят и насоки за това как да оценяват и класифицират престъпленията от омраза, за да се повиши качеството на докладване на тези случаи. Работна група по документа участва в мониторинга на въздействието на този механизъм. Този подход - а именно създаването на платформа, в която ключовите участници да се събират заедно и да обсъждат както това, което работи, така и възникващите предизвикателства - може да послужи и като важен инструмент за работа в мрежа за увеличаване на достъпа до възстановително правосъдие.

Такива документи предоставят повече насоки за използване на медиацията и съчетават правната рамка с обучения за полицаи и прокурори, така че те да разберат напълно защо възстановителната реакция може да бъде най-добрият вариант, и да се популяризира предлагането и достъпът до възстановително правосъдие. Такива механизми могат да допринесат положително за промяна на културата и поведението на ключовите правоприлагащи органи.

Друг пример на местно ниво, също описан по-горе, може да се намери в Полша, също описан по-горе. В стремежа си да стане партньор в рамките на работната група на Европейския форум за възстановително правосъдие за възстановителни градове, кметът на Вроцлав създава екип за възстановително правосъдие. Екипът обединява представители на общината, районните съдилища, пробационните служители, общинската полиция и неправителствения сектор с цел насърчаване на възстановителното правосъдие и осигуряване на гладко сътрудничество между тези структури. Някои от членовете смятат, че подкрепата от страна на местните власти е от решаващо значение, за да могат жертвите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза да се включат в практиките на възстановителното правосъдие, и заявяват, че свързаните с общината програми за възстановително правосъдие са готови да профилират дейностите си така, че да са включващи за ЛГБТ хората. Понастоящем ЛГБТ активистките кръгове си сътрудничат с екипа за възстановителното правосъдие.

Обученията несъмнено имат способността да изискват от практикуващите възстановително правосъдие да отчитат уникалността на вредата, основана на омраза, и да изискват от защитниците на жертвите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза да обмислят алтернативни начини за разрешаване на конфликта по изцяло възстановителен начин. Тези обучения са особено ефективни, когато използват уменията и знанията на другите, а именно като позволяват изучаването на натрупания опит.

Едно от препоръчаните обучения е обучението *Let'sGoByTalking* за възстановително правосъдие и престъпления от омраза, което частично (Модул 1 и 2) е достъпно на уебсайта на проекта: www.letsgobyalking.eu. Целевите групи, към които е насочено обучението са ЛГБТ специалисти, служители на правосъдни агенции, затвори, пробационни служби и обществени организации, които могат да бъдат ангажирани със случаи на анти-ЛГБТ престъпления от омраза, и се нуждаят от основни знания и умения.

В сайта има общо три модула:

Модул 1 разглежда ЛГБТ и престъпленията от омраза на основа реалната или предполагаема сексуална ориентация или полова идентичност на жертвата. **Раздел 1а** предоставя общи познания за ЛГБТ общността и ЛГБТ терминологията. В него се обяснява понятието «престъпление от омраза» и неговото въздействие върху жертвите и нуждите на жертвите. **Раздел 1б** предоставя информация за положението на ЛГБТ общността в конкретната държава, националното законодателство и политики за защита на жертвите на анти-ЛГБТ

престъпления от омраза, социални инициативи за овластяване на ЛГБТ хората, както и информация за местните ЛГБТ организации.

Модул 2 разглежда възстановителното правосъдие. **Раздел 2a** предоставя общи познания за историята, философията, принципите и ценностите на възстановителното правосъдие, както и доказателствата за неговата ефикасност. **Раздел 2b** предоставя специфична за страната информация за националното законодателство относно възстановителното правосъдие и наличните програми и организации за възстановително правосъдие.

Модул 3 е последният модул, в който максимум 12 участници се включват в (онлайн) интерактивна програма. Обучител фасилитира взаимодействието и учебния процес на отделните участници. За тази цел се предоставя подробно ръководство за обучение. В Модул 3 участниците прилагат знанията от Модули 1 и 2 към разработен казус. Те практикуват възстановителен подход с чувствителност към ЛГБТ темата. Целите на Модул 3 са:

- ▶ повишаване на осведомеността;
- ▶ подпомагане на професионалистите да развият положителни нагласи към използването на програми и практики за комуникация при престъпления от омраза срещу ЛГБТ;
- ▶ да предостави на професионалистите знания за това как да прилагат възстановителния подход в работата си с жертви на престъпления от омраза срещу ЛГБТ.

И накрая, важна институция, която е от решаващо значение за усилията за сътрудничество, са университетите/училищата, особено тези, които обучават бъдещи професионалисти, които ще работят с жертви и извършители на анти-ЛГБТ престъпления от омраза. В рамките на тези институции могат да бъдат създадени инициативи, като например бюро за помощ за ЛГБТ хора, кампании за повишаване на осведомеността или образователни методи, които признават необходимостта от възстановителни подходи към конфликтите, възникващи в училищата. Организацията, които подпомагат извършителите на престъпления от омраза, също трябва да бъдат включени, за да предложат експертни познания за причините, поради които се случват тези актове на омраза и дискриминация - познания, които са необходими при разработването на всякакъв вид механизми за реакция.

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ

Извършителите на престъпления от омраза обикновено включват омразата в своята система от убеждения. Дали процедура, която събира на едно място извършителя и жертвата, няма да превърне жертвата отново в жертва, когато извършителят повторно демонстрира тази омраза?

Както винаги при възстановителното правосъдие, благополучието и безопасността на страните са приоритет. Извършителите на престъпления от омраза често не са привърженици на крайни идеологии и правилната оценка може да гарантира, че жертвата няма да бъде допълнително травмирана. Често извършителите на престъпления от омраза извършват такива деяния поради собствените си страхове, невежество, гняв и отегчение, или търсят начини да получат усещане за власт и да отговорят на предполагаемите заплахи за начина им на живот. Често те може да не възприемат деянието като престъпление, свързано с дискриминация, или може то дори да не е отражение на собствената им ценностна система. Платформа за диалог позволява на извършителя да изгради емпатия и да противодейства на дехуманизацията на жертвите, настъпила преди и/или по време на самото деяние.

Какъв е процесът на изграждане на емпатия?

Когато говорим за изграждане на емпатия, имаме предвид да помогнем на някого да мисли и да се чувства по-свързан с вътрешния живот на друг човек. Разбираемо е, че това е много труден процес, който не може да бъде постигнат в рамките на една среща, но възможността за диалог може да помогне на страните да разберат през какво преминава другият човек – това са първите стъпки към емпатията. Въпреки че страните често идват от различни среди, емпатията, която хората имат способността да изпитват, често може да надделее или да противодейства на предразсъдъците, които извършителите на престъпления от омраза имат. Особено когато извършителите се сблъскват с травмата на жертвата, те вероятно

ще изпитват съчувствие към тези, на чието страдания са свидетели. Говоренето за претърпяната вреда също може по естествен начин да предизвика разкаяние у извършителя и да помогне на страните да намерят общ език. В най-добрия случай процесът ще позволи на страните да получат признание за културните различия и различията в идентичността.

Изглежда малко вероятно жертвата да иска да се срещне с извършителя на престъплението. Дали това не е причината за малкия брой жертви, които имат достъп до процедурите за възстановително правосъдие?

Когато възстановителното правосъдие е представено по начин, който е неясен за страните, те вероятно ще отхвърлят предложението. Проучванията, проведени както в рамките на проекта Let'sGoByTalking, така и на други места, показват, че жертвите и извършителите на престъпления вероятно ще приемат предложението, ако то е отправено в подходящия момент от процеса на възстановяване и с предоставяне на подходяща информация. За съжаление, продължаваме да сме свидетели на това, че на жертвите всъщност не се предоставя информация, защото често сезиращите органи имат свои собствени причини да не информират страните или организациите за опциите за възстановително правосъдие.

Когато говорим за стратегии за възстановително правосъдие и престъпления от омраза, наистина ли е необходимо да има отделна програма само за жертвите на престъпления от омраза?

Проектът Let'sGoByTalking показва, че ако агенциите за възстановително правосъдие и организациите, занимаващи се с престъпления от омраза, са в състояние да си сътрудничат или да разберат спецификата на вредата, причинена от посегателство върху личността на жертвата, е възможно да се работи с жертвите в рамките на съществуващите програми за възстановително правосъдие.

Трябва ли да прилагаме «мек» подход към престъпленията от омраза, когато последиците от тях могат да бъдат толкова тежки за жертвите?

Съществува погрешно схващане, че възстановителното правосъдие е «мека» реакция за справяне с престъпленията. В много отношения то изисква повече от извършителя на престъплението и не е задължително да пропуска наказателен компонент. В същото време социалното осъждане чрез наказателния закон, е от решаващо значение за подчертаване на факта, че дискриминацията и омразата трябва да бъдат осъждани и едното не трябва да изключва другото. Възстановителното правосъдие обаче гарантира, че причинените

вреди са отстранени, и може да помогне за оспорване на основните причини за предразсъдъците както на индивидуално, така и на общностно равнище.

Работя в организация за възстановително правосъдие и бих искала да намеря начини да работя със случаи на анти-ЛГБТ престъпления от омраза. Какъв съвет имате за мен?

В България има няколко важни организации за възстановително правосъдие. Съветваме ви да се свържете с местния координатор в проекта Let'sGoByTalking, фондация Ресурсен център Билитис, на имейл bilitis@bilitis.org, за да получите актуална информация за текущи инициативи по темата.

Работя в организация, която се стреми да подобри положението на жертвите на престъпления от омраза, и бих искала да намеря начини да работя в областта на възстановителното правосъдие. Какъв съвет имате за мен?

В България има различни организации, които предоставят услуги в областта на възстановителното правосъдие. Съветваме ви да се свържете с местния координатор в проекта Let'sGoByTalking, фондация Билитис, на имейл bilitis@bilitis.org, за да получите актуална информация за текущи инициативи по темата. Можете да подкрепите жертвите на престъпления от омраза като подкрепяте различни социални и законодателни инициативи.

Къде мога да намеря повече информация за възстановителното правосъдие и престъпленията от омраза срещу ЛГБТ?

- ▶ <https://LetsGoByTalking.eu>
- ▶ <https://safetobe.eu/>
- ▶ <https://www.southwarkmediation.co.uk/projects/hate-crimes-project/>
- ▶ <https://why-me.org/campaigns/hate-crime-restorative-justice/>

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ДУМИ

М

Този преглед предлага обобщени констатации от проекта Let'sGoByTalking с цел да предостави на читателя повече информация за област, която все още се нуждае от допълнително проучване и разбиране. Макар че осигуряването на подход, ориентиран към жертвите, действително може да доведе до положителни преживявания на последствията за жертвите, това трябва да се прави със съзнанието, че жертвите, които страдат от вреди, насочени към тяхната идентичност, са уникална група. Особено уязвимият им статус, при който е вероятно да са изпитали чувство на онеправданост в по-голяма степен, отколкото други, не-ЛГБТ жертви на сходни престъпления, изисква специфична форма на сътрудничество между професионалисти, идващи както от организации с експертен опит по темата, така и от работещите в областта на наказателното правосъдие. В допълнение към онлайн модула за обучение, който се предлага по тази тема, запознаването със съществуващите организации е още една стъпка към укрепване на възстановителната реакция за жертвите на анти-ЛГБТ престъпления от омраза.

Prison Fellowship Bulgaria. Общност за помирително правосъдие:
<https://laconference.eu/>

Институт по социални дейности и практики:
<https://www.sapibg.org/en>

Фонд за превенция на престъпността – ИГА:
<http://iga-bg.org/>

Фондация „Лале“:
<https://www.tulipfoundation.net/>

Институт по медиация и управление на спорове:
<https://imeus.bg/>

Професионална асоциация на медиаторите в България:
<https://www.pamb.info/>

LET'S GO BY TALKING

КООРДИНАТОР НА ПРОЕКТА

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТА

EUROPEAN
FORUM FOR
RESTORATIVE
JUSTICE

bilitis

Uniwersytet
Wrocławski

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BRESCIA

avans
university of
applied sciences

Universitat
de Girona

Съфинансиран от програма
“Правосъдие” на Европейския съюз
(2014-2020 г.).

Съдържанието на тази публикация отразява единствено възгледите на авторите и е тяхна изключителна отговорност. Европейската комисия не поема никаква отговорност за използването на съдържащата се в нея